

Zientzia eta teknologia

JOXERRA AIZPURUA

Gerrek berotegi-efektua moteldu dezaketela dio ikerketa batek

AZKEN URTEOTAN hainbat zientzialari gerren eta klima-aldaketen arteko erlazioak topatu nahian aritu dira.

2007an egindako azterketa baten arabera, antzinako Txinan gertatutako hamabost gerra handietatik hamabitan gerra aurreko aroa hotza izan zen. Aro hotzek elikagai eskasia eragin zuten eta ondorioz

jendarteetan arazoak eta egonezinak agertu eta inbasioen aurrean ahuldu egin ziren. Berriki *Science* aldizkarian argitaratutako emandako artikulu batean, Erromatar Inperioaren hondortzea klimak nekazari-tzan eragindako kalteen ondorioa izan zela adierazten da.

Baina posible al da alderantzizko bidea egitea, hau da, posible al da gizakien arteko gerrek kliman eragina izatea?

Hildako asko, zuhaitz gehiago, karbono gutxiago

AEBetako Carnegie Zientzi Institutuko Julia Pongratz ikerlariak baietz dio. Bere iritziz, populazioaren hazkundearen edo jaitsieraren eta zuhaitz-kopuruaren jaitsieraren edo hazkundearen artean erlazio zuzena dago: guda gogor baten ondorioz eremu bateko populazioa asko txikitzen bada, zuhaitz-kopurua asko hazten da. Horiek karbono dioxido gehiago xurgatzen dute eta berotegi-efektua moteldu egiten da.

Pongratz-ek K.a. 800. urtetik gaur arteko landaredi-mapen eboluzioa aztertu du, eta oso datu esanguratsuak lortu ditu. 1200-1380 urte-tartean mongolek Asian egindako inbasioan hamabost milioi pertsona hil zirela uste da; zuhaitzik ez zegoen hainbat lekutan basoak sortu ziren. Horren ondorioz 700 milioi tona karbono dioxido xurgatu omen ziren, hau da, egun urtebetean gasolina errez sortzen den kopurua. 1519 eta 1700 bitartean Amerikan bertako populazioa akabatu zenean ere basoek hazkunde handia izan zuten; hura, ordea, ez zen gerrate motzetan gertatu.

Hala ere, oso garbi adierazi du Pongratzek gizakiak historian eragindako deforestazioa askoz ere handiagoa eta gogorragoa izan dela eta izaten ari dela gerrek eragindako "lasaitua" baino.

Marrazoak, daltonikoak

Marrazoak, zenbait espezie behintzat, harrapari beldurgarriak dira, eta ez bakarrik filmetan. Orain gutxi, albistegi-tan, marrazoak Australian hildako surflari baten berri tamalgarria eman ziguten. Australian bertan egindako ikerketa batean hamazazpi marrazo-espezie aztertu dituzte, eta baita ondorio harrigarria atera ere: marrazoak daltonikoak dira.

<http://ttiki.com/22370> (Frantsesez)

Artseniko kutsadura Vietnamen

Hanoi inguruko zazpi milioi biztanle eta Bangla Desh-eko beste hainbeste, gutxienez, artsenikoarekin kutsatzen ari dira. Lurrazpiko uretan topatu dute artsenikoa, eta nazioartean onartutakoa baino bost aldiz gehiago du aipatu estatu-tuetan ur edangarriak.

<http://ttiki.com/22371> (Frantsesez)

Migrainen eta ahalmen intelektualaren arteko harremana

Buruko mina gure jendartearen hedatuta dagoen gaitza da. Jakina da migrainak dituzten pertsonak ezertarako gauza ez direla gaitza jasaten ari diren unean. Baina epe luzean migrainek kalte mentala sor al dezakete? Ikerlari frantziar talde batek ezetz dio.

<http://ttiki.com/22372> (Frantsesez)

Babeslea: **iametza Interaktiboa**

ideia batetik errealitatera

web garapenak

multimedia

aholkularitza

edukiak

iametza
interaktiboa
www.iametza.com
T.943 37 67 16